

Inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation vid Tullverket

1. SAMMANFATTNING

Av handlingarna i inhämtningsärendet framgår inte om rättsliga förutsättningar för beslutet förelegat. Trots de brister som förekommit vid Tullverkets handläggning av ärendet finner nämnden, vid en sammantagen bedömning, inte skäl att vidta ytterligare åtgärder.

2. BAKGRUND

Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten har granskat ett beslut om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation som fattades av Tullverket den 28 mars 2017. Beslutet fattades med tillämpning av lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet (inhämtningslagen).

I beslutet anges att inhämtningen avser brottslig verksamhet innefattande grov narkotikasmuggling. Vidare har följande antecknats.

Brukaren av det aktuella telefonnumret misstänks ha dagligdags kontakt med en person som misstänks ha organiserat en smuggling av en större mängd narkotika till Sverige. En telefonlista på aktuellt telefonnummer anses nödvändigt i syfte att identifiera det nummer som den misstänkte personen använder.

3. RÄTTSLIGA UTGÅNGSPUNKTER

Enligt inhämtningslagen får inhämtning av uppgifter ske enbart i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet (1 §). Det innebär att inhämtning endast får göras för att förebygga, förhindra eller upptäcka viss brottslig verksamhet (2 §). Uppgifter kan därmed inte hämtas in för att utreda ett begånget brott.

En ytterligare förutsättning för inhämtning, såvitt är av intresse här, är att åtgärden är av särskild vikt för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig

verksamhet som innefattar brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år (2 § första punkten).

4. UTREDNINGEN

Nämnden har tagit del av handlingarna i inhämtningsärendet. Tullverket har därefter anmodats att redogöra för vilka närmare omständigheter som myndigheten lagt till grund för bedömningen av den brottsliga verksamheten och vilka rättsliga överväganden som gjordes i samband med beslutet om inhämtning.

Tullverket har gett in kompletterande handlingar och anfört bl.a. följande.

Den aktuella personen (A) antas bedriva omfattande smuggling av narkotika motsvarande de beslag som gjorts av 30 kg kokain och heroin i pågående förundersökningar. I en av förundersökningarna framkom uppgifter om att A skulle kunna vara organisatören bakom narkotikasmugglingen. Dock ansågs det inte föreligga tillräckliga skäl för att inleda förundersökning även mot A vilket föranledde att ett underrättelseärende startades i syfte att stärka denna misstanke och därefter kunna inleda förundersökning mot A.

Mot bakgrund av dessa uppgifter anmodades Tullverket att redogöra för vilka rättsliga överväganden som gjordes inför beslutet om inhämtning *i underrättelseverksamheten*.

Tullverket har med anledning av nämndens fråga anfört följande.

Vid tiden för inhämtningsbeslutet pågick förundersökning avseende grov narkotikasmuggling. Information som uppkommit avseende A i redan pågående förundersökning gjorde att Tullverket bedömde att A skulle kunna antas vara en del i denna. Informationen tydde även på att A var inblandad i ytterligare, kommande narkotikasmuggling av större mängder, dvs. flertalet kilo kokain och heroin. Tullverket presenterade den förevarande informationen för den åklagare som var förundersökningsledare i pågående förundersökning, en kammaråklagare vid Internationella åklagarkammaren i Malmö. Åklagaren gjorde emellertid bedömningen att denna information inte utgjorde tillräckliga skäl varken för att inleda ny förundersökning eller för att utvidga redan pågående förundersökning till att omfatta A.

Då informationen som Tullverket hade för handen inte bara gjorde gällande att A kunde vara en del i redan pågående förundersökning utan att A även var inblandad i förestående grov narkotikasmuggling, valde Tullverket att inleda ett underrättelseärende avseende A, för att utreda dennes eventuella inblandning i den förestående narkotikasmugglingen. Inom ramen för detta inhämtningsärende beslutades därför att inhämta uppgifter med stöd av inhämtningslagen för att förebygga, förhindra eller upptäcka kommande narkotikasmuggling i vilken A kunde antas vara inblandad.

5. NÄMNDENS BEDÖMNING

Av utredningen i ärendet framgår att det vid tiden för inhämtningsbeslutet fanns uppgifter om att A skulle kunna vara organisatör avseende grov narkotikasmuggling, för vilken förundersökning inletts. Tullverket påstod inledningsvis att syftet med inhämtningen var att stärka misstanken mot A för delaktighet i redan begången brottslighet. Sådan inhämtning är självfallet inte tillåten enligt inhämtningslagen.

Under handläggningen av tillsynsärendet har Tullverket inkommit med nya uppgifter och därvid gjort gällande att inhämtningen skedde i syfte att förebygga, förhindra eller upptäcka förestående brottslig verksamhet innefattande grov narkotikasmuggling i vilken A kunde antas vara inblandad. Det är först efter uttryckliga frågor från nämnden som Tullverket angett detta som svar. De omständigheter som Tullverket hänför sig till går emellertid inte att utläsa av handlingarna i inhämtningsärendet. Skälen för inhämtningen, såsom de dokumenterats, avviker markant från vad Tullverket numera påstår vara grunden för inhämtningen. Någon förklaring till detta förhållande har inte lämnats. Att den påstådda grunden för inhämtningsbeslutet inte går att utläsa och att Tullverket inte har angett vilka konkreta omständigheter som lagts till grund för påståendet om den framtida brottsliga verksamheten inger betänkligheter. Nämnden betonar nödvändigheten av en grundlig dokumentation i inhämtningsärenden.

Trots de brister som förekommit vid Tullverkets handläggning av ärendet finner nämnden, vid en sammantagen bedömning, inte skäl att vidta ytterligare åtgärder.¹

6. BESLUT

Med detta uttalande avslutas ärendet.

På Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens vägnar

Gunnel Lindberg

¹ När det gäller de brottsbekämpande myndigheternas behörighet att hämta in uppgifter med stöd av inhämtningslagen, se nämndens beslut den 4 maj 2017 i ärendena dnr 30-2017 m.fl.

I avgörandet har deltagit: Gunnel Lindberg (ordförande), Barbro Thorblad, Cecilia Dalman Eek, Linnéa Darell, Berit Jóhannesson, Zayera Khan, Ewa Samuelsson, Mats Sander och Jonas Åkerlund (enhälligt).

Föredragande: Johanna Rådberg

För expedition till:

Tullverket, Verksledningsstaben

Tullverket, KC Analys och underrättelse (dnr ANA 2017-100)